

SECȚIA DE ȘTIINȚE
ALE VIETȚII
A ACADEMIEI DE ȘTIINȚE
A MOLDOVEI
bd. Ștefan cel Mare,1
MD–2001, Chișinău,
Republica Moldova
tel: +(373 22) 21-05-02
E-mail: ssv.asm.md@gmail.com

SECTION OF LIFE SCIENCES
OF THE ACADEMY
OF SCIENCES OF MOLDOVA
Stefan cel Mare Ave, 1
MD–2001, Chisinau,
Republic of Moldova
tel: +(373 22) 21-05-02
E-mail: ssv.asm.md@gmail.com

AVIZUL CONSULTATIV AL SECȚIEI ȘTIINȚE ALE VIETȚII A AȘM

asupra raportului pe proiectul din cadrul Programului de Stat 20.80009.7007.02 ”Schimbări evolutive ale faunei terestre economic importante, ale speciilor rare și protejate în condițiile modificărilor antropice și climatice”, director de proiect : Dr. hab. BUȘMACHIU Galina, Prioritatea III. Mediul și schimbări climatice, Institutul de Zoologie, Universitatea de Stat din Moldova, pentru anul 2023, perfectat în baza audierii raportului și a concluziilor experților confidențiali (Adunarea Generală a Secției Nr.2 din 26 februarie 2024)

1. Atingerea scopului, obiectivelor și rezultatelor declarate în propunerea de proiect în corelare cu cele obținute după implementarea proiectului

Conform raportului de activitate scopul și obiectivele proiectului pentru etapa 2023 au fost atinse. A fost stabilită starea actuală a populațiilor de animale terestre și elucidate modificările survenite pe parcursul ultimilor două decenii. Au fost elucidați factorii limitativi ai speciilor rare și protejate de animale terestre. Au fost determinate trendurile dezvoltării populațiilor cu elaborarea pronosticului evoluției unor specii de animale terestre în funcție de impactul antropic și schimbarea climei. S-au stabilit succesiunile evolutive ale speciilor fosile din Cuaternar. În anul 2023 au fost completată lista nevertebratelor identificate în Republica Moldova cu 1 familie, 3 genuri și 37 specii noi pentru fauna Republicii Moldova. În urma studiului entomologic efectuat s-a stabilit că de la începutul cercetărilor entomologice din Republica Moldova s-a schimbat esențial structura populațiilor de insecte. Inventarierea speciilor de nevertebrate din Rezervația Biosferei Prutul de Jos a permis identificarea a 741 de specii, ce a confirmat că această zonă are o importanță inestimabilă pentru conservarea diversității biologice. Suprafața relativ mare a rezervației și diversitatea bogată de biotopuri favorizează prezența unui număr mare de specii de insecte cu diverse preferințe ecologice. Inventarierea nevertebratelor de pe teritoriul Parcului Național Orhei, a permis evidențierea a 192 de specii de coleoptere (Coleoptera) din 11 familii. Aici s-a constatat prezența entomofaunei bogate și de mare valoare, cele mai importante dintre coleopterele semnalate le constituie speciile incluse în Cartea Roșie a Republicii Moldova și diferite „Liste Roșii” la nivel european și mondial. A fost evaluată starea actuală a populațiilor speciilor de vertebrate terestre și modificările survenite pe parcursul ultimilor două secole sub acțiunea modificărilor antropice și schimbărilor climatice. În ultimii 300 de ani de pe teritoriul Republicii Moldova au dispărut peste 32 specii de vertebrate terestre. În prezent fauna de vertebrate terestre constă din 13 specii de amfibieni, 15 specii de reptile, 285 de specii și subspecii de păsări și 72 specii de mamifere, dintre care 101 de specii au devenit rare, introduse în Cartea Roșie a Moldovei (2015) cu diferit statut de raritate. Pentru prima dată a fost efectuată secvențierea genei citocromului b la 13 probe de *Microtus* sp. din Moldova (5 probe de *M. arvalis* și 8 de *M. rossiaemeridionalis*). Aceasta a fost realizată prin tehnologia Sanger la Institutul de Ecologie și Evoluție a Universității din Berna, iar barco Î.S. Rezervația Naturală „Prutul de Jos” barcodurile obținute au fost înregistrate și depozitate pe platforma globală BOLD Systems. În urma

analizei filogenetice pentru prima dată a fost stabilit că secvențele de *M. arvalis* din R. Molodva țin de linia filogenetică estică.

2. Diseminarea rezultatelor obținute

Rezultatele obținute în cadrul proiectului au fost diseminate prin intermediul unui număr de 69 de publicații, dintre care:

- Monografii naționale – 3;
- Articole în reviste științifice din bazele de date Web of Science și SCOPUS – 5 (IF= 1,0; IF: 2.259; IF=0,778)
- Articole în alte reviste din străinătate recunoscute – 13;
- Articole în reviste din Registrul National al revistelor de profil, categoria B – 12;
- Articole în alte reviste naționale - 2
- Articole în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova) – 7;
- Articole în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională – 6;
- Articole în lucrările conferințelor științifice naționale - 3
- Teze ale conferințelor științifice internaționale (peste hotare) – 16;
- Teze ale conferințelor științifice naționale cu participare internațională – 16;
- Teze ale conferințelor științifice naționale – 2;
- Lucrări științifico-metodice și didactice – 4.
- Articole de popularizare a științei - 27

3. Valoarea socio-economică a rezultatelor obținute (brevete de invenție, alte forme de proprietate intelectuală, materializarea rezultatelor, perspective de implementare

- brevete de invenții și alte obiecte de proprietate intelectuală - 1;
- implementări/testări în practică dovedite de acte de implementare/testare – 17.
- - materiale la saloanele de invenție (medalii, diplome, prezentări, etc) – 1 medalie aur;
- teze de doctorat / postdoctorat susținute – 1/1
- participări la emisiuni TV/radio – 18

Au fost implementate măsuri și procedee a mai multor brevete de invenție : ”Procedeu de colectare a ectoparaziților de la galinaceele vii” în baza brevetului nr. MD 1568 Z 2022.05.31 din 31.01.2023; ”Procedeu de apreciere a sensibilității cervidelor la factorii de stres” (Act de implementare nr. 3 a Brevetului de invenție de scurtă durată nr. MD 1667 Y 2023.01.31 din 27.02.2023) ; ”Instrucțiuni pentru evaluarea efectivelor speciilor de interes cinegetic. Ghid metodologic. Laboratorul Vertebrate Terestre” (Act de implementare nr. 5 a metodologiei de evaluare și calculare a cotelor de recoltare a faunei de interes vânătorească pentru Fondul Cinegetic Național din 05.04.2023). Au fost implementate recomandări în Rezervația Naturală „Codrii”, Î.S. Rezervația Naturală „Prutul de Jos”, Rezervația „Pădurea Domnească”, Rezervația „Plaiul Fagului”. În total pe parcursul anului 2023 au fost implementate 17 de lucrări confirmate cu acte de implementare.

4. Participarea tinerilor în proiect, pregătirea cercetătorilor în cadrul proiectului prin doctorat/postdoctorat.

Ponderea tinerilor în cadrul echipei de cercetare a constituit 35 %. Pe parcursul anului 2023, în cadrul proiectului au fost susținute și confirmate o teză de doctorat și una de postdoctorat.

Punctajul mediu acordat: 29,7

Concluzii, recomandări

Rezultatele obținute în cadrul etapei 2023 au o mare valoare teoretică și practică. Au fost monitorizate speciile de animale dăunătoare și speciile de insecte invazive terestre apărute în ultimii ani în Republica Moldova, s-a efectuat studiul factorilor biocenotici de importanță majoră în conservarea speciilor rare. Investigațiile complexe au permis obținerea de noi cunoștințe despre biodiversitatea faunei zonelor protejate, au fost realizate lucrări de implementare a rezultatelor în întreprinderile silvice.

Se propune calificativul general: Foarte bine

Raport aprobat

Conducător al
Secției Științe ale Vieții
acad.

Eva Gudumac

Secretar Științific al Secției
Dr.

Gabriela Romanciuc